

VALORIFICAREA INTELIGENȚELOR MULTIPLE ÎN PREDAREA DISCIPLINELOR FILOLOGICE ÎN CADRUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI UNIVERSITAR

Olga BOZ, dr., conf. univ.

Summary

This article describes generally the multiple intelligences, which can be found more or less in every person. The way this is discovered, developed and trained is what makes a difference. And the difference is made in the beginning by either a guide, a parent or a teacher school and a university professor. Higher education can help achieve the objectives that focus on harnessing multiple intelligences through certain strategies adopted by the subjects and objects act instructive.

Unul din aspectele care se impun tot mai mult în contextul reformei curriculare a sistemului de învățământ din țara noastră este adecvarea acțiunii didactice la nevoile dezvoltării individuale și sociale. Atingerea acestui deziderat presupune, printre altele, adoptarea și consacrarea unor strategii didactice creatoare, care să asigure depășirea practicilor educative tradiționaliste, incompatibile cu actualele obiective generale ale educației.

Pregătirea profesională multilaterală a formatorilor este o garanție a succesului oricărui demers didactic. Competența profesională conturată în capacități efective de lucru, care dau putere operațională cunoștințelor teoretice de specialitate, presupune și stăpânirea temeinică a metodicii predării disciplinei sau modulului de discipline. Mulți profesori universitari probează cunoștințe ample de specialitate, dar întâmpină serioase dificultăți atunci când este vorba de adoptarea și utilizarea unor strategii eficiente de predare-învățare a conținuturilor sau se bazează pe experiența lor zilnică, din care fac singurul reper de acțiune. Confruntându-se cu exigențele unui învățământ modern, profesorul trebuie să dovedească însă, pe lângă cunoștințe de specialitate, cunoștințe de metodica predării acestora, priceperi, deprinderi și aptitudini ce îi permit să acționeze cu succes în pregătirea și educarea studenților.

Pornind de la ideea că fiecare individ este o colecție unicat de inteligențe, adică combinate în proporții unice, profesorul este în măsură să dea șanse de dezvoltare, să ajute la amplificarea potențialului acestora. Existența unor forme diferite și autonome de inteligență, ce conduc la modalități diverse de cunoaștere, înțelegere și de învățare a preocupat mai mulți specialiști, printre care se regăsește dr. Howard Gardner carea identificat opt de tipuri de inteligență – opt moduri de a fi inteligent: verbală (lingvistică), muzicală, logică (logico-matematică), vizuală (spațială), mișcării (corporal-kinestezică), socială (interpersonală), personală (intrapersonală), naturalistă (1, p. 37).

Fiecare om posedă aceste opt tipuri de inteligență încă de la naștere, doar factorii interni și externi favorizează dezvoltarea mai mult sau mai puțin a unora dintre acestea, cu alte cuvinte activitățile intelectuale, socializarea, interacțiunea cu ceilalți etc., dar și consecvența cu care întreprindem astfel de activități fac diferența. „Creierul funcționează asemenea unui mușchi: cu cât este mai antrenat, cu atât are un tonus mai bun” (1, p. 74). Printre cele mai eficiente activități pentru creșterea capacității intelectuale se numără cele care ne pun la treabă atenția, creativitatea și logica: jocul de șah, completarea de integrame, de rebusuri, jocurile de puzzle, jocurile de strategie, dar și lectura sau învățarea unei limbi străine.

Cele opt tipuri de inteligență marchează fiecare zi din viața noastră, fără să ne dăm seama, pentru că toți oamenii le posedă volens-nolens. De aceea ele trebuie să devină evidente, trebuie diagnosticate, dezvoltate și valorificate la maximum. Niciun tip de inteligență nu este mai important decât altul: deși sunt diferite, ele sunt egale. Un om poate avea abilități mai dezvoltate într-un anumit tip de inteligență, dar asta nu înseamnă că este limitat la un singur tip de inteligență. Ele trebuie dezvoltate și explorate prin diferite moduri și mijloace, fie de propria persoană, fie cu ajutorul altor factori externi.

Învățământul superior poate contribui la realizarea obiectivelor care se axează pe valorificarea inteligențelor multiple prin anumite strategii adoptate de către subiecții și obiectii actului instructiv, pentru că

”este de cea mai mare importanță să recunoaștem și să dezvoltăm toată diversitatea de inteligențe umane și toate combinațiile de inteligențe. Dacă recunoaștem acest lucru, cred că vom avea cel puțin o mai bună șansă de a ne ocupa în mod adecvat de problemele pe care le întâmpinăm în viață” (2, p. 56). A dezvolta aceste inteligențe înseamnă a cultiva flexibilitatea, abilitatea de gândi abstract, originalitatea, fluiditatea expunerii ideilor, capacitatea de a stabili deosebiri și asemănări, disponibilitățile de elaborare, organizare, reodonare etc. Se consideră că, în acest lanț, veriga centrală este flexibilitatea gândirii, calitate care depinde de modul în care inteligența a fost solicitată și cultivată în direcția rezolvării problemelor prin dezvoltarea inițiativei, independenței, originalității, capacității de investigație.

Ideea de inteligență este tot mai mult asociată cu ideea de performanță, de succes. Or, în zilele noastre, acest lucru ține poate în mai mare măsură de capacitatea noastră de a ne înțelege propriile trăiri și propriile nevoi și, nu în ultimul rând, pe cele ale celor cu care interacționăm.

Întrucât se consideră că, în învățământul superior, în cadrul disciplinelor filologice pot fi valorificate numai anumite tipuri de inteligențe (lingvistică, intrapersonală, interpersonală), chiar dacă acestea sunt pregnante, prezentăm manifestări prin care putem valorifica la studenți și celelalte tipuri de inteligențe.

Inteligența vizuală/spațială:

- Construiește hărți, scheme, planuri;
- Memorează mai bine, dacă aranjează în schemă;
- Relatează/explică mai clar, dacă se sprijină pe o schemă;
- Lucrează în culori diferite.

Inteligența logică/matematică:

- Memorează regulile și le respectă;
- Efectuează corect analize/sinteze;
- Respectă limitele de întindere;
- Construiește argumentări viabile;
- Urmează anumite algoritme, le modifică, le perfecționează.

Inteligența kinestezică:

- Este expresiv în comunicarea nonverbală;

Inteligența muzicală/ritmică:

- Remarcă imaginile auditive și le interpretează adecvat;
- Este expresiv în comunicarea paraverbală.

Inteligența naturalistă:

- Demonstrează înțelegerea naturii, se interesează de problemele ecologice;

Inteligența intrapersonală:

- Își poate exprima propriile sentimente și idei;
- Raportează mesajele la propriul sistem de valori;
- Își argumentează opinia, punctul de vedere;
- Preferă o viziune proprie uneia consacrate;
- Realizează autocunosterea și autoevaluarea.

Inteligența socială/interpersonală:

- Comunică ușor și colaborează în procesul de învățare;
- Își asumă funcția de lider sau prezentator;
- Este empatic;
- Se implică în aplanarea și soluționarea conflictelor;
- Participă activ la evaluarea reciprocă.

Inteligența verbală/lingvistică:

- Are competențe lectorale și comunicative dezvoltate;
- Reproduce fidel și expresiv;
- Are un vocabular bogat și plastic;
- Scrie fără dificultăți, corect (aproape automatizat);
- Îi plac cuvintele noi, le asimilează cu ușurință și le utilizează în alte contexte;
- Îi place să citească, să comunice, să scrie;
- Manifestă interes față de alte limbi.

Așadar, fiecare inteligență are un sistem propriu de simboluri și corespunde unei anumite părți a creierului, care controlează inteligența respectivă. Aplicarea teoriei inteligențelor multiple presupune o nouă abordare a învățării, în care studenții să se poată exprima prin cea dominantă intelectuală pe care o posedă, valorificând ceea ce au mai bun în ei, pentru că „nu e suficient să dispui de un potențial creativ de aptitudini, dacă acestea nu sunt orientate strategic, prin motivație și atitudini, către descoperire și generarea noului cu valoare de originalitate”(3, p. 14). Diversitatea procedeelelor, tehnicilor, metodelor, strategiilor permite diagnosticarea și dezvoltarea inteligenței dominante, dar și a celorlalte tipuri de inteligență în cadrul disciplinelor filologice: blazonul TIM, acvariu, emisiuni în direct, grila lui Quintilian, GPP, brainstorming, 6 pălării, graficul T, graficul M, argumente pe cartele, floarea de nufăr/lotus, explozia stelară, diagrama Venn, masa rotundă, SINELG, blitz, maratonul de scriere, discuția ghidată, linia valorii, mâna oarbă, cubul, controversa academică etc.

Bibliografie

1. Armstrong, Th., Ești mai inteligent decât crezi, București, 2011.
2. Cartaleanu, T., Cosovan, O., Succesul demersului didactic: competențe, creativitate, Chișinău, 2008.
3. Șchiopu, C., Metodica predării literaturii române, Chișinău, 2009.